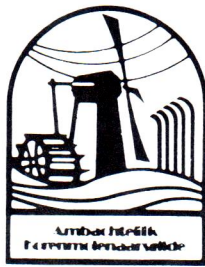

Van

Haver Tot Gort

AMBACHTELIJK KORENMOENAARSGILDE

Bij het schrijven van dit voorwoord in het voor u liggende eerste nummer van "Van Haver Tot Gort" in het nieuwe jaar moet ik constateren dat, nadat ik iedereen natuurlijk het allerbeste heb toegewenst, een jaar snel voorbij is. Aan het vorige voorwoord, precies een jaar geleden, heb ik namelijk weinig toe te voegen, zij het met dit verschil (en dat is verheugend) dat de verwachtingen toen uitgesproken in het achter ons liggende jaar zijn bewaarheid.

Zo wordt er de hoop uitgesproken tot verdere samenwerking binnen onze vereniging. Dit heeft m.i. vooral gestalte gekregen in, hoewel de zaak nog in ontwikkeling is, een groep van zoge-

Resultaat

naamde korenmolenaars, welke door samenwerking daadkrachtiger een bepaald marktsegment kunnen bedienen. Tevens is het aantal participerende molenaars in het eerste grote "Innomill" project verheugend te noemen. Welke vruchten deze samenwerkingsvormen gaan opleveren zal blijken in het voor ons liggende jaar.

De vakcursus loopt. De evaluatie zal moeten aantonen of de nieuwe opzet een verbetering is.

De molenaars zijn druk. Is het niet met het in de hand houden van de kwaliteit, wat extra aandacht vraagt door de rammelende tarwekwaliteiten, dan is het wel met het vasthouden van de omzet en de marge. Ontwikkelingen binnen de meelmarkt nationaal en internationaal vragen steeds meer onze aandacht. Ook ontwikkelingen bij onze afnemers dienen nauwlettend gevolgd te worden. Dat het A.K.G. iedereen ten dienste mag zijn bij het gaande houden van de molen.

*Jan Tollenaar
(voorzitter)*

Zonder het zelf te vermoeden zijn korenmolenaars een nieuwe ontdekte soort! De 'wetenschap' heeft zich over hen gebogen en het gaat allemaal om hun exclusieve Millstone Tattoo.

Zie pag. 6!

Redelijk optimisme

Met de start van het nieuwe jaar kunnen we gelukkig vaststellen, dat we verlost zijn van wat hete hangijzers en andere problemen. De kwestie van het schild en de licentie is geregeld. We hebben een licentiecontract gemaakt. Er is een nieuw enquêteformulier ontworpen. De zaak van de leveringsvoorwaarden is rond (Noteer S.V.P. het DEPÔT-NUMMER: 54/93). Voor wie het aangaat is het een rust te weten, dat we het WAO-gat hebben weten op te vullen. De vakcursus draait, Van Haver Tot Gort voorziet ons op gezette tijden van veel nuttige informatie. Een hele waslijst dus. Alleen Innomill is niet rechttoe rechtaan een succes te noemen: daar zitten we nog met wat haken en ogen.

Al met al kunnen we het nieuwe jaar met redelijke optimisme tegemoet treden. En op het financiële vlak mogen we zelfs constateren, dat het er bepaald gezond uitziet. Als het nu nog maar waaien wil...

Drie van onze leden hebben hun lidmaatschap beëindigd. Het gaat om W.C. Verhage in Wissenkerke, A. Rombouts in Nieuwkuijk en Ton Wierdsma in Gouda. Voor wat de laatste betreft: het gazamenlijk avontuur van Ton Wierdsma en Willem Roose op De Roode Leeuw is gestrand. Dat is betreurenswaardig.

We dringen er bij de molenaars, die dat nog niet hebben gedaan, op aan per omgaande hun ENQUÊTEFORMULIER in te vullen en op te sturen. De 1e februari is al voorbij en we hebben ze nog niet allemaal binnen.

Het boek 'Nederlands Malende Korenmolens' is in een vergevorderd stadium gekomen. Een week voor Molendag komt het uit. In dit nummer van VAN HAVER TOT GORT is er veel meer over te lezen.

De redactiecommissie van het boek is uitermate blij met de gift van het AKG. Al even opgetogen is de penningmeester van het gilde over de zeer vlotte betaling door de leden van hun 100 gulden. Het animo van zoveel molenaars om dit bedrag over te maken is hartverwarmend. Voor wie het aangaat:

definitieve rekeningen van 100 gld. worden nagezonden.

Definitieve rekeningen, in plaats van acceptgirokaarten, gaan ook naar degenen die een licentiecontract hebben.

Geballoteerd zijn Tonny Moes en Robert Jan Prins, beiden als gezelmolenaar.

Uiterlijk 1 maart hebben de molenaars die een bestelling hebben gedaan hun mobiles in huis. Dan kan de Actie Molen-Mobiel van start gaan. Het is een landelijke actie, met beloofde ondersteuning van de bakkersvakpers. Een succes wordt de actie als alle molenaars er zelf energie in steken en hun afnemers 'warm maken' voor het idee.

Belangrijke data in 1994, te noteren in ieders agenda:

- 7 maart: vergadering van het algemeen bestuur. Aansluitend studiemiddag voor alle leden.
- 2 mei: ledenvergadering op locatie bij Jan Pijnappel in Oud-Zevenaar.
- 13 september: vergadering van het algemeen bestuur. In de middag de WOEB-vergadering.
- 3 oktober: Dagje Uit in Groningen.
- 16 november: ledenvergadering op een op dit moment nog 'geheime' locatie.

Windje mee en alle zeilen bij!

Bert van der Voet

Oproep automatisering

Direct na de zomer komt er een Van Haver Tot Gort uit, grotendeels gewijd aan administratieve automatisering in het korenmolenaarsbedrijf. Herman Schippers, die het gaat schrijven, wil graag zoveel mogelijk ideeën krijgen aangereikt van collega's die daar al mee bezig zijn, hetzij schoorvoetend aan het begin hetzij vergevorderd en doorgewinterd. Herman hoort het allemaal graag. 01693-4020 (molen) of -4120 (thuis).

Sjoerd is beroepsmolenaar. Hij heeft het helemaal gemaakt. Hij heeft het druk. Heel druk. Soms. Hij maalt wel zes ton per week. Zegt-ie. Als het dan een aantal dagen niet waait, kan Sjoerd dat natuurlijk nooit allemaal in z'n eentje op de wind malen. Daarom heeft Sjoerd nu een elektrische maalstoel. Zelf geïnstalleerd. Sjoerd kan namelijk heel goed timmeren. En malen. Sjoerd kan alles.

Zijn leermeester heeft een dubbele, elektrische maalstoel. Maar die maalt wel 15 ton per week. Zegt-ie. Sjoerd niet. Nog niet. Straks wel. Denkt-ie.

Twee avonden per week heeft Sjoerd hulp van Pim. Sjoerd heeft Pims hulp hard nodig. Denkt-ie. Voor het timmerwerk. Vooral. Pim kijkt vol bewondering naar Sjoerds optimaal ingerichte en opgepoetste molen. Sjoerd tuurt tevreden naar zijn vandaag geïnstalleerde transportvrijzel onder de steenzolder, krabt wat aan zijn kin en lacht Pim minzaam toe. Sjoerd heeft het helemaal gemaakt. Pim niet. Nog niet. Straks wel. Denkt-ie. Sjoerd is beroepsmolenaar. Pim is vrijwillig molenaar. Hij maalt met een molen in de buurt. Alleen op zaterdag, alleen voor particulieren. Soms wel 500 kg per week. Zegt-ie.

Als het dan een paar zaterdagen niet waait, kan Pim dat natuurlijk nooit allemaal in z'n eentje op de wind malen. Daarom heeft Pim nu ook een elektrische maalstoel, met steentjes van 80 cm. doorsnee. Tip van Sjoerd, de beroepsmolenaar. Vorige week naar de molen gebracht met Sjoerds roestige vrachtautootje met lekkende uitlaat. Moet binnenkort aangesloten worden, als Sjoerd tijd heeft. Maar Sjoerd heeft weinig tijd. Sjoerd is beroepsmolenaar; met behoud van uitkering weliswaar, maar Sjoerd is dan ook een startende beroepsmolenaar.

Sjoerd neemt de post door. Oenkie! Enquêteformulier van het AKG voor de omzetafhankelijke bijdrage. Gelukkig: "Al uw informatie wordt vertrouwelijk behandeld". Sjoerd kan weer rustig gaan slapen. Lekker dromen.

ROOSE

UITHUIZIG IN HET NAJAAR

Van tijd tot tijd even uithuizig zijn is leerzaam. Dat is afgelopen najaar weer eens gebleken, tijdens het traditionele 'dagje uit' in oktober en op de jaarvergadering half november. Die laatste dag werd gebivakkeerd in het gloednieuwe Bakkerijcentrum in Wageningen. Het 'dagje uit' bracht de collegas naar Oud-Alblas, de Biesbosch en tenslotte naar de molen van Van Riel in Bavel. Leerzaam dus, en plezierig.

Om met de ledenvergadering te beginnen: die viel uiteen in een vergaderdeel en in een kennismaking met het Bakkerijcentrum. 's Ochtends werd eindelijk de hobbel genomen van de embleemgerechtigdheid die zo lang een steen des aanstoots was. Voortaan geen gedoe meer over één-tonners die het embleem mogen voeren. Nee, reclame met het gilde-embleem mag als er jaarlijks een licentiebedrag wordt neergegeld.

Meester-peller

Certificaten werden uitgereikt aan Tonny Moes uit Bathmen en Robert-Jan Prins uit Goudswaard. Piet Reitsema van Oldehove zorgde voor een revolutie in de club. Hij mag voortaan certificaten voeren als meester-korenmolenaar én meester-pelmolenaar. Een unicum in onze gelederen.

Na het middagmaal gaf de directeur van de Stichting Scholing Bakkerij Technologie, Peter Borgdorff, inzicht in het werk dat in het Bakkerijcentrum wordt verzet ten dienste van de industriële en ambachtelijke bakkerij. Maar hij gaf ook een visie ten beste op de ontwikkelingen in de branche, waarin concentratie en schaalvergroting, plus assortiments-verbreding en -verschuiving sleutelwoorden waren. Onder het publiek ontstaat, zei hij, ook een zekere smaakvervlakking.

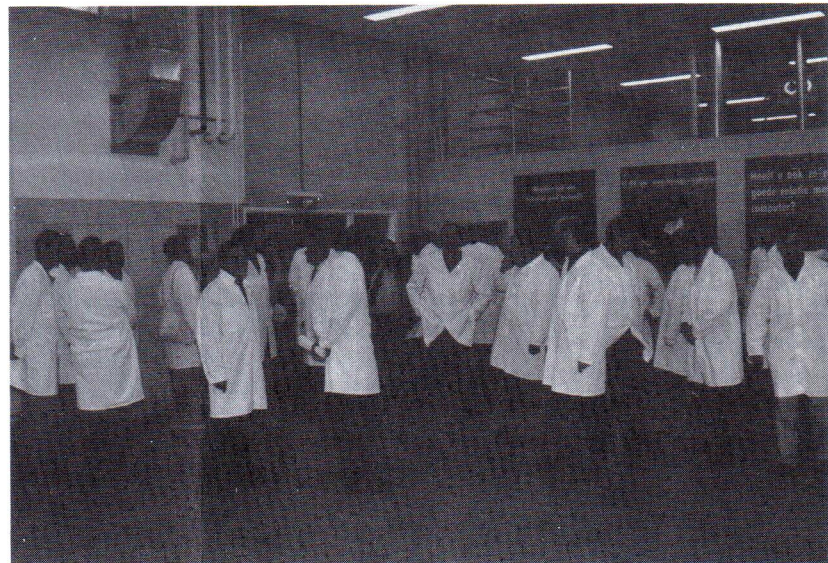
Twee medewerkers van het Kwaliteitscentrum Bakkerij maakten vervolgens duidelijk hoe de broodcontrole verloopt. Ze deden dat ook aan de hand van molenbroden - geen theoretisch verhaal dus, maar één met een duidelijke boodschap aan de molenaar.

Gepatenteerd visvoer

Het gezamenlijke uitstapje op 4 oktober begon in de molen De Hoop van de

Meer en minder aandachtig gehoor in het Bakkerijcentrum tijdens de ledenvergadering.

In gepaste kledij mogen de molenaars een bezoek afleggen in het Bakkerijcentrum in Wageningen.

gebroeders De Groot in Oud-Alblas. Een zeer zeldzame molen in Zuid-Holland, omdat hij sinds 1843 continu in vol bedrijf is gebleven. Door zijn produkt is de molen ook al bijzonder: een gepatenteerd visvoer. Tijdens het bezoek door de gildeleden werd er druk gemalen. Zowel de stenen als de molen liepen dat het een lieve lust was. De orde en netheid, sprekend uit de kleinste details, vielen de vakbroeders uiteraard direct op. Verder waren er snufjes die de aandacht trokken, zoals een elektrische kruiliier met rondgaande ketting en bilmachine. Zei één der bezoeken:

'Op zo'n bedrijf ben ik nou echt jaloers!'.

Na een vaartocht door de Biesbosch werd aangelegd bij Van Riel in Bavel. Daar is men bij de bedrijfsuitoefening een weg ingeslagen die weinig met het echte molenaarsbedrijf van doen heeft. Maar misschien dat het daarom des te leuker was er eens rond te kijken.

Trouwens in de in 1865 gebouwde molen vielen allerlei bijzonderheden op, zoals de zeer oude Enthoven-as en de gietijzeren staakijzers.

In de molen werd de dag afgesloten met een voortreffelijk buffet.

Willem Roose schreef een groepsbiografie van de 'KAN SLECHT IN 'N

Boeken over molens, daar gooien ze je mee dood. Maar een boek over molenaars, en dan over molenaars als ambachtslieden, dat is nog niet vertoond. Zo'n boek komt eraan. Een week vóór Molendag 1994 zal het - ijs en weder dienende - worden gepresenteerd. En dan kan Willem Roose een zucht van verlichting slaken.

Willems werk aan het boek 'Nederlands malende korenmolens' is onderwerp van een gesprekje op de molen De Roode Leeuw in Gouda. 't Is half januari, niet koud voor de tijd van het jaar, buiten nét even droog, maar binnen in de molen is het dweilen geblazen.

Het is geen wonder dat Willem een beetje doorgedraaide indruk maakt. Hij heeft juist zesduizend kilo tarwe kunnen afdanken vanwege de wateroverlast. Zijn woonkamer heeft hij ontruimd. Vochtplekken ontsieren de muren en zijn keurige gordijnen hangen als vaatdoeken voor de ramen. 'Drie emmers water heb ik eraf gehaald', zegt Willem en hij wijst naar een vensterbank. Zo lek als een zeef is die molen. Fout voegsel en met al die regen staat de romp als een spons het water op te zuigen. Er zijn stevige brieven naar de gemeente gestuurd. Als eigenaresse van de molen zal die nu toch iets moeten ondernemen.

Als de officiële muizenbestrijder weg is en ook de buurman nog even is langs geweest, de koffie gezet en de tafel op zijn plek is geschoven, kunnen we ter zake komen. Het boek. Het boek van de korenmolenaars die hun molen als molenaarsbedrijf exploiteren.

Vanaf de prehistorie

Het idee is van Jos Gunneweg. Die liep al langer met plannen voor een gedrukt en uitgegeven overzicht van het korenmolenaarsambacht, getekend vanaf het vroegste begin in de prehistorie tot en met het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde. Dat verhaal van Jos is in het boek de aanloop tot een inventarisatie van alle malende korenmolens in ons land. Die inventarisatie heeft Willem op zich genomen. Graag zelfs, want toen Jos Gunneweg hem in mei 1992 erover

aansprak, was hij juist uit dienst en had hij niks bijzonders om handen.

Dat bleef niet zo. Marcel Koop wilde de molen in Gouda vaarwel zeggen en Willem Roose werd gegadigde voor opvolging. Binnen een paar maanden had Willem eigenlijk geen tijd meer om ergens anders zijn aandacht aan te besteden dan aan de molen. Zo werd de streefdatum van oktober '92 een lacher en bleek ook Molendag '93 onhaalbaar. Overigens heus niet alleen door de omstandigheden van de schrijver; ook de weg naar het zoeken en vinden van een uitgever is een lange.

Twee criteria

Alle malende molens en hun molenaars. Daar moet even een kanttekening bij. Want er zijn criteria gehanteerd. Ten eerste is de 'oude' norm gehanteerd van tenminste een ton aan maalprodukten in de week. En de tweede eis was dat wind- of waterkracht een voorname, zo niet de belangrijkste, krachtbron diende te zijn.

Dat leverde een bestand aan molens op dat voor het overgrote deel samenvalt met dat van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde. Maar niet helemaal. Op de 51 molenaarsbedrijven die in het boek worden geportretteerd is er een tiental van buiten de club. En natuurlijk heeft de redactie van het boek geworsteld met het probleem van de schemerzone tussen de bedrijven die net wél en net niet binnen de gestelde grenzen vielen...

'In die eerste maanden, toen ik er nog alle tijd voor had, ben ik zelf vijftien molens afgegaan. Daar heb ik rondgelopen met pen en papier, zodat ik er alles kon vergaren wat ik aan gegevens dacht te kunnen gebruiken. Na die vijftien was het op en moest ik het over een andere boeg gooien', vertelt Willem. Hij heeft toen een formulier samengesteld met vragen. In november 1992 heeft hij die aan alle embleemgerechtigde leden van het AKG en alle andersdenkende molenaars toegestuurd.

De respons was in feite heel mooi, negentig procent. Maar juist in de tien procent van de niet-reageerders zat na-

tuurlijk ook weer 'de grote twijfel' opgesloten. Als Willem daarover spreekt, weten we natuurlijk allemaal wat er wordt bedoeld: de vakbroeders voor wie je niet in alle gevallen en als puntje bij paaltje komt je hand in het vuur wilt steken, als het gaat om hun orthodoxie in de ambachtelijke moraal.

Welletjes

Maar ook die tien procent wilde Willem niet afschrijven. Hij deed in april vorig jaar nog eens een beroep en naar aanleiding daarvan druppelden weer wat reacties binnen. Daarmee vond de redacteur het welletjes. De paar die ook toen niet reageerden moesten het verder zelf maar weten.

Met 51 verhalen is Willem aan de slag gegaan. Nachtwerk is het geworden, voornamelijk. De eenzame wandelaar, die op een honds uur in de herfstnacht over de Vest in Gouda is gelopen, heeft misschien een lichtje in de molen zien branden. Daar zat dan de eenzame mulder Willem door zijn typemachine-
lint te gaan, gebogen over het levensverhaal van collega X, Y of Z.

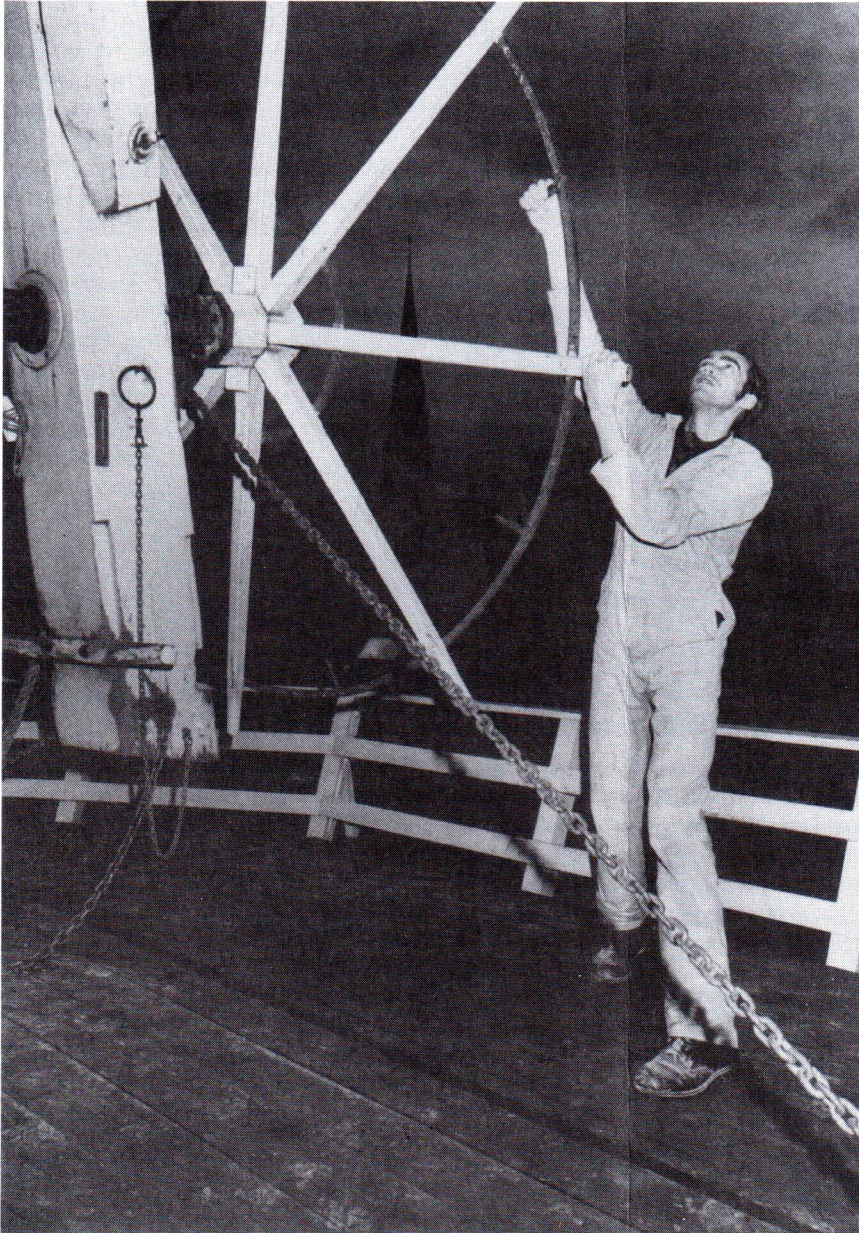
Want dat is zo leuk aan dit boek: het is eindelijk eens niet een opsomming van gevluchten, achterkeuvelens, windpeluwen of Engelse kruiverken. Het accent ligt op de biografie van de molenaar, aangevuld met zo compleet mogelijke gegevens over de inrichting van het molenaarsbedrijf. En de hamvraag is steeds geweest: waarom ben je eigenlijk molenaar geworden? Die vraag heeft alle soorten van antwoorden opgeleverd, van hele saaie, tot zeer geïnspireerde en zelfs idealistische ontboezemingen. Zo geeft één collega als motief voor zijn keuze van dit vak: 'kan slecht in een peloton fietsen!'

Karig verhaal

Nadat hij alles op schrift had heeft schrijver Willem, vanwege het collegiale karakter zegt hij, iedereen zijn eigen verhaal toegestuurd met de vraag er nog eens doorheen te lopen en er de onregelmatigheden uit te halen. Tegelijk heeft hij om fotomateriaal gevraagd. 'Ons boek gaat foto's bevatten die nog

malende korenmolenaars

PELOTON FIETSEN'

nooit zijn gepubliceerd. Dat wordt dus prachtig. Maar het zou vreemd zijn, als we ook dáár niet op een probleem waren gestuit. De sterkst gemotiveerde molenaars hebben de langste verhalen ingestuurd. Ze hebben breeduit de vragen beantwoord. En als hun om foto's wordt gevraagd sturen ze die ook bij tientallen op. Zodat je van de enthousiasten een dubbele berg hebt en van de weinig spraakzamen een karig verhaal en een enkel plaatje. Dat zadelt je op met een moeilijkheid: hoe geef je

elke molen evenwichtig de ruimte? Daar hikken we nog tegenaan.'

Voor iedere molaar en zijn bedrijf heeft de redactie van het boek in principe twee pagina's gereserveerd. Het stramien is dat er vijf facetten worden belicht. Elk verhaal begint met een kernachtig signalement van het bedrijf en de molen. Dan een presentatie van de molen; een stukje geschiedenis, een beetje techniek. Vervolgens de inventa-

ris met een zo compleet mogelijk beschreven inrichting. Over de molaar(s) - vrijwilligers worden overgeslagen - uitgebreide informatie. Waarom is hij molaar geworden, waar heeft-ie het vak geleerd, waar is-ie allemaal bezig? Tenslotte komt het bedrijf aan de orde. Wordt er full-time gewerkt of niet? Wat zijn de producten, de afnemers, de neveninkomsten? Elk verhaal wordt afgesloten met een landkaartje.

Groepsbiografie

Is Willem tevreden met zijn product? Beslist. En mede door het enthousiasme van de molenaars. Hij vindt dat hij 'als doorgeefluik' redelijk is geslaagd. 'Het is', zegt hij, 'ook een boek dat iets toevoegt', omdat het een molen in het centrum plaatst. Het is een groepsbiografie geworden en daardoor ook zeker geschikt voor een breder publiek. Op meer lezers dan alleen molenaars hebben we ook echt gemikt door vlot te schrijven. Voor de leken hebben we ook heel kort opgenomen een stukje over hoe een molen werkt, plus een verklarende woordenlijst met foto's. Zodat de leek kan zien wat een planzifter is en wat een aspirateur, enzovoort.'

Willem schrijft erg graag. Toch zou hij het samenstellen van een boek als dit op korte termijn niet nog eens willen. Want het is wel een keurslijf geweest en soms een zaak van heilig moeten. 'Ik sta versteld van mezelf dat ik weken heb gehad waarop ik elke avond opnieuw zo'n verhaal eruit heb gegooid.'

Maar niet alleen Willem Roose heeft zich ingespannen. Fotograaf Han Dijkstra heeft ook een reuzeklus gedaan. En ook Bert van der Voet moet genoemd als drijvende kracht achter het project. 'Een echte lobby-ist', zegt Willem, die met zijn geestdrift voor een dergelijk werk van onschatbare waarde is.

'Nederlands Malende Korenmolens' wordt uitgegeven door Waanders in Zwolle. Er komen 1000 pracht-exemplaren, gebonden in linnen kraft en met stofomslag, voor 65 gulden. Daarnaast is er een handelseditie van minder luxeus aanzien, te koop voor 35 gulden.

Jan Houdijk

Soms duikt er opeens een bericht op over een nooit tevoren ontdekte diersoort. Meestal is het een vis of een holtedier die zijn onbekendheid te danken heeft aan de enorme diepte of de ontoegankelijkheid van zijn biotoop.

Op de afdeling Huidziekten van het Academisch Ziekenhuis in Nijmegen moeten de huidartsen vorig jaar gedacht hebben een gelijksoortige ontdekking te hebben gedaan. Over die ontdekking hebben ze ook gepubliceerd en wel in het medisch tijdschrift 'Contact Dermatilis'. Het nooit eerder geziene monster betrof een 68-jarige molenaar die het pad had gekruist van één van de dermatologen. En het ging, dat weten wij uiteraard, om zijn handen.

De artsen stelden een lokale huidafwijking vast, die bestond uit speldekknopgrote, grijsblauwe pigmentaties van de huid aan de bovenzijde van de vingers en handen. Deze pigmentaties waren al meer dan 40 jaar aanwezig en veroorzaakten geen hinder. Microscopisch onderzoek van een stukje van de aange-

MILL- STONE TATTOO

dane huid toonde aan, dat er in de onderhuid talrijke bruin gekleurde, gefragmenteerde deeltjes zaten. Bij nader onderzoek bleken het ijzerdeeltjes te zijn.

En dan gaan de huidartsen aan het uitleggen.

De huidafwijking die ze gevonden hebben komt voor bij sommige molenaars die zelf hun molenstenen scherpen. Van

24 ondervraagde molenaars, die plegen zelf hun stenen te scherpen, hadden er 15 dergelijke verkleuringen. Van de negen molenaars zonder pigmentaties hadden er drie alléén relatief zachte, blauwe stenen gescherpt. De andere zes hadden altijd met hamers gewerkt die een widiastift hebben. Deze hamers zijn in de jaren zeventig in de handel gekomen.

Het al of niet voorkomen van de huidafwijking hangt dus samen met deze twee zaken. Het eerste punt is: wat voor steen er wordt gescherpt. Het tweede punt: van welk materiaal zijn de hamers gemaakt. Het scherpen van de hardere kunststenen (amarilistenen) met de relatief zachte bilhamers van vóór 1970 leidt ertoe, dat ijzerdeeltjes van de hamer afspringen en met grote snelheid in de huid van de molenaar dringen.

Huidarts G.P.H. Lucker en collegae stellen voor om deze beroepsdermatose een naam te geven. Millstone Tattoo, of in gewoon Nederlands: Molensteen Tatoeage.

Jan Jaap Pot van 'De Hoop' Kropswolde

Jan Jaap Pot (4-10-'59) is een molenaar van de vierde generatie. Zijn overgrootvaders waren allebei watermolenaars. Zijn grootvader kon als knecht komen werken op een koren-molen De Zwaluw in Nieuwe Pekela. Toen hij in 1904 ontslagen werd bouwde hij zelf een molen met een vlucht van 10 meter. Hij bouwde er een door wind aangedreven klompenmakerij in. Het veevoer voor zijn varkens wilde hij niet bij zijn oud-werkgever laten malen. Hij heeft toen een koppel stenen gekocht van een meter doorsnee en is daar mee gaan malen, eerst voor zichzelf, later ook voor bakkers. De omzet in bak-tarwes steeg en met de kleine molen was dat niet vol te houden. Toen de eigenaar van De Zwaluw in 1925 failliet ging, kocht grootvader Pot de molen.

Vader Pot bouwde dit bedrijf verder uit en ging ook veevoerders malen. In 1962 werd het bedrijf gesplitst en ging de broer van Jan Jaap de veevoerders produceren. Vader Pot, toen 62 jaar, specialiseerde zich in consumptiemeel. Voor dat doel kocht hij de molen in Kropswolde.

Op dezelfde plek stond in 1500 al een

molen, een klein achtkant waarbij de koningspil tevens de steenspil was. In 1919 brandde de molen af en de eigenaar kocht in Hoogkerk een stenen stelling-oliemolen met houten achtkant, maar bouwde in Kropswolde alleen het achtkant op. Het is daarmee de enige grondzeiler in Groningen die als koren-molen wordt gebruikt. Tot 1945 heeft de molen gedraaid. Daarna is hij stil

'n Snel Portret

gevallen tot vader Pot hem kocht in 1977. De molen is toen helemaal gerestaureerd, op de achtkantstijlen na. Een aantal bakkers, dat al vanuit Nieuwe Pekela beleverd werd, kreeg nu meel uit Kropswolde.

Jan Jaap voelde niets voor het veevoer en hij ging mee naar Kropswolde. Als kind al werd hij meegenomen en op een stapel zakken in de molen gezet, hij kreeg het vak met de paplepel ingegoten. De geschiedenis herhaalt zich, want zoon Erik is nu al helemaal gek van de molen, een vijfde generatie Pot als molenaar zit er dus met een beetje geluk in.

Vanaf zijn veertiende maalde Jan Jaap al zelfstandig. Mede daarom ging hij de molenaarsopleiding in Wageningen volgen. Om toegelaten te worden moest je Mavo, Havo of de Middelbare Agrarische School, de MAS, gedaan hebben. De molenaars moesten het eerste half jaar een verkorte Mas-opleiding volgen en de Mas-ers moesten een verkorte molenaarscursus volgen. Daarna was het nog twee jaar een gezamenlijke opleiding. De vakken waren oa: warenkennis, granen, veevoeding, ziektenleer, elektronica, elektro-techniek, bouwkunde en maalderijtechniek: hoe werken de onderdelen van een molen. De opleiding was erg gericht op de veevoerders. Zo werd er al niet meer met molenstenen gemalen. Omdat de heer Noorlander docent was, werd het vak Meel en Bloem nog gedoceerd. Jan Jaap heeft dit nog gevolgd. Toen hij in 1980 afstudeerde ging ook Noorlander weg en verdween het vak Meel en Bloem. Opleidingen daarvoor zijn er nu in Zwitserland en Braunschweig (Duitsland).

Jan Jaaps eerste baan was bij Steenbergen en Van Brink in Meppel, een computergestuurde veevoederfabriek waar door twee mensen 20 ton per uur werd geproduceerd. De silobaas zorgde voor de ontvangst van de veevoerders grondstoffen, oa palmpitten en tapioca. Jan Jaap die er de molenaar was, maalde dat met hamermolens, mengde de grondstoffen en zorgde ervoor dat het boven de korrelpersen kwam. De fabriek brandde af en de productie werd uiteindelijk overgenomen door Wessanen Veevoerders in Meppel.

Omdat hij er slechts als uitzendkracht kon werken nam hij ontslag. Via een advertentie in De Molenaar kwam hij bij de Elevator Maatschappij Groningen terecht, een loonbedrijf voor granen. Het lossen, laden, schonen, drogen,

mengen en de opslag gebeurde in opdracht van derden. Voor elke handeling werd per hoeveelheid een bepaald bedrag in rekening gebracht. Zijn functie was assistent-bedrijfsleider, maar omvatte veel meer: lossen, laden, verzekeren van de ladingen, bemonsteren van schepen in Nederland en Duitsland, computer programmeren, installaties tekenen en uitvoeren, bestellen, ed. Het resultaat was wel een werkweek van 80-90 uur.

De molen bleef echter zijn aantrekkingskracht uitoefenen en per 1 januari 1990 heeft Jan Jaap dan ook de molen van zijn vader gekocht en is als zelf-

Vervolg pag. 7.

standig molenaar begonnen. Bij de Elevator Maatschappij staat hij nog op de loonlijst als adviseur, hetgeen een aantal voordelen heeft, oa voor het ziekenfonds. Omdat het idee bestond, dat Jan Jaap in de molen zou komen werken, waren al een aantal aanpassingen en veranderingen uitgevoerd. Na de overname is er in de molen nog verder verbouwd. In een grondzeiler is weinig ruimte, zodat de molen doelmatig ingericht moest worden. In de molen is opslagcapaciteit voor ongeveer een week. De vrachtauto doet soms dienst als extra opslagruimte.

Er is een ringsysteem aangelegd waardoor alle apparaten met elkaar verbonden zijn. Daarnaast is een gries- en meelkelder gebouwd die via het ringsysteem aansluit op de mengketel die boven de afweer hangt. Zo kunnen ook meelcontainers gevuld worden, die afgewogen worden op een plateauweger van 500 kilo. Via de laadklep gaan deze in de auto en worden met behulp van het blaassysteem van de auto bij de bakkers gelost. Vier à vijf bakkers krijgen het meel in bulk. Omdat de meesten de silo's leasen is er moeilijk tussen te komen; meestal is er geen silo over. Het grootste deel gaat dan ook in zakgoed. Omdat Jan Jaap alleen werkt, bezorgt hij ook het meel bij ongeveer 50 bakkers in Oost-Groningen en een stuk van Drente.

Naast de bakkers is er de particuliere verkoop en zorgen ook de toeristen van het nabij gelegen Zuidlaarder Meer voor extra inkomsten.

Als probleem voor het Gilde ziet Jan Jaap de scheiding die er een beetje ontstaat tussen de grotere en de kleinere molenaarsbedrijven.

Herman Schippers

Ongeschikt

Ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Twee 'hot items' in de Nederlandse samenleving. Er is veel over te doen in de politiek en je hoort zelfs van een nieuw soort bedrijvigheid: bureaus die controleurs de straat opsturen om bij de eerste nies en het eerste hoestje werknemers te schaduwen en op hun plichten te wijzen.

Het Nederlandse Instituut voor Arbeidsomstandigheden (NIA) heeft onlangs een 'literatuurstudie' naar oorzaken van Z-verzuim en A-ongeschiktheid uitgegeven. Een fraaie cover verpakt 120 paginas wetenswaardig over het onderwerp. Voor de omslag is een foto gekozen... van een werkende korenmolenaar. De molenaar kennen we. Maar weet iemand nu ook waarom juist een molenaar zo prominent voor dat verzuim en die ongeschiktheid moet opdraaien?

Uw succes
wordt mede
bepaald door
een goede
kwaliteits-
zak

WALKI
Sacks B.V.

Postbus 110
1135 ZK EDAM
Tel. 02993-71451

Voor meelzakken
en zakband
naar

**Van Randeraad's
Zakkenhandel**

Zuidzijde 118 a
2411 RW BODEGRAVEN
Telefoon (01726) 16139
's Avonds na 18.00 uur:
telefoon (03488) 8614

Union Special ✓ Service
Doboy ✓ Onderdelen
FISCHEIN ✓ Garens
Uw specialist voor zakken naaimachines

ROBERTPACK / DENA

PASCALWEG 7, 8013 RC ZWOLLE
TEL. 038-652089
FAX 038-656306

Vele soorten hardhout o.a.

**AZIJNHOUT
GROENHART
POKHOUT**

AMSTERDAMSCH
FIJNHOUTHANDEL
Minervahavenweg 14
1013 AR Amsterdam
tel. 020-828079